

Bybane fra sentrum til Åsane: Trasévalg

FAGRAPPORT: Ekspressbusser og Bybanen

11.04.2014
Etat for plan og geodata

BERGEN KOMMUNE

Innledning

I den pågående prosessen om trasevalg for Bybanen sentrum – Åsane er det stilt spørsmål om rollefordeling mellom Bybanen og ekspressbuss i korridoren. Hensikten med notatet er å belyse de forskjellige rollene til Bybanen og ekspressbuss i kollektivtilbudet og hvordan de skal henge sammen i en overordnet kollektivtransportstrategi.

Bybanen og ekspressbuss – forskjellige roller i kollektivsystemet

Målet i kollektivstrategien for Bergen er at kollektivtransport skal ta en stor del av trafikkveksten. For å nå dette er det nødvendig å få etablert et kollektivnett som gir best mulig samspill mellom buss og bane.

Med utbygging i hovedkorridorene mot Flesland, Åsane og Fyllingsdalen vil Bybanen betjene de tettest befolkede korridorene i Bergen. Utvidelse av bybanenettet innebærer gradvis tilpassing og omlegging av busstilbudet. Når Bybanen introduseres i et samspill med buss, bidrar det til mer brukervennlig kollektivtransport for hele byområdet, med økt kollektivtrafikk og større kollektivandel. Strategisk driftskonsept for kollektivsystemet inkluderer derfor et busstilbud som supplerer Bybanen og gir service på regionalt og lokalt nivå. Busstilbudet inkluderer flere typer linjer: stambusslinjer, supplerende linjer (inkl. ekspressbusser), lokale linjer og regionale linjer.

Ekspressbusser supplerer både stambusslinjer og Bybanen med direkte forbindelse mellom de sentrale punktene, ofte med start- eller endepunkter i boligområder. Ekspressbusser kjører normalt i rushtidene, når etterspørselen er høyest og kapasiteten for hele systemet er mest belastet. Ekspressbusser kjører hovedsakelig i rushtidene, med minimalt antall stopp og kortest mulig reisetid, men er avhengig av god fremkommelighet. Ekspressbusser/ supplerende busser kan også bidra til å redusere antall bytter, samt å nå andre målpunkt.

Buss og bybane mellom Lagunen og sentrum

Med åpning av Bybanen til Lagunen ble det innført flere endringer i busstilbudet. Dette gjelder både matebusser og busser som tidligere kjørte innom Lagunen på vei til sentrum og omvendt.

Bybanens kjøretid mellom Lagunen og Byparken er 32 min, og vognene kjører med 5 min frekvens mellom ca. kl. 06:45 – 10:00 og 13:30 – 17:30. I disse tidsperiodene suppleres Bybanen av en rekke busser som gir ekstra kapasitet mellom Lagunen og sentrum. Ekspressbussene avlaster Bybanen slik at bybanevognen har plass til andre påstigende passasjerer på andre holdeplasser inn til sentrum. Flere endringer i busstilbudet ble innført høsten 2013, for å håndtere utfordringer med et høyt antall passasjerer på Bybanen i rushtidene.

Eksempel på bussruter som supplerer Bybanen er:

- Samleruten nr. 53/60/67 som kjører med ca. 7 minutt frekvens i morgenrushet fra Lagunen (mellom kl. 06:00 og 08:20), og ettermiddagsrushet fra sentrum (mellom 15:00 og 17:00). Reisetiden er ca. 20 – 27 min., avhengig av fremkommelighet..
- Buss nr. 53 (Milde–Hjellestad) kjører mellom Lagunen og sentrum 5 ganger i timen i rushtiden, med 2 stopp mellom Lagunen og Festplassen (Fjøsanger og Bergen busstasjon). Utenom rushet kjører den én gang i timen.

Buss og bybane mellom Åsane og sentrum

Et ekspressbusstilbud i nordkorridoren vil skille seg fra det eksisterende tilbudet i sørkorridoren da man i Åsane har en betydelig overvekt av sentrumsrettede reiser. I sørkorridoren har man en andel reisende som skal til målpunkter sør for sentrum, noe som gjør at buss og bane kan fylle ulike roller. I nordkorridoren vil buss og bane i større grad spille samme rolle, og vil med dagens reisemønster ha en overvekt av reisende som skal i retning sentrum. På den sørgående linjen er det høyere

passasjergrunnlag i begge retninger, da Fana-Ytrebygda sammen med Årstad har et betydelig antall arbeidsplasser. Hensynet til ulikhetene i reisemønster i disse to korridorane og hvordan dette vil påvirke tilbudet, må vurderes i det vidare arbeidet.

KU for Bybanen Åsane - sentrum gir en oversikt av dagens buss-system nordover (kap. 3.3), og foreslår endringer for å innføre et sammenhengende kollektivsystem i korridoren (kap. 6.3.4).

Det er i dag 4 ekspressbussruter mellom sentrum og Åsaneområdet:

- 3E (Støbotn/Salhus): Ekspressbuss som gir service fra Åsane terminal til sentrum i mandag-fredag morgenerushet, med avganger hver 10 – 15 min, og fra Bergen busstasjon til Åsane terminal mellom kl. 14:13 og 17:13.
- 4E (Flaktveit): Ekspress Flaktveit - Bergen busstasjon (med stopp på Gullgruven og Bryggen), med avganger fra 06:50 til 08:25 sørover i morgenerush, og fra ca.14:00 til 17:00 nordover i ettermiddagsrush.
- 30E (Tertnes): Ekspressbuss mellom Tertneskrysset og sentrum, i morgenerush og ettermiddagsrush.
- 32E (Skinstø): Ekspressbuss mellom Åsane terminal og sentrum, med avganger er ca. hver 10 - 15 min. sørover i morgenerushet, og hver 30 min nordover i ettermiddagsrush. I sentrum stopper 32E på Bryggen og Bergen busstasjon.

Det er forutsatt at det fremdeles vil være behov for ekspressbuss mellom Åsane og sentrum etter at Bybanen nordover er i drift.

Med forutsetning om en trafikkavlastning av Bergen sentrum inklusiv bil- og bussfritt langs Bryggen, vil ekspressbuss fra Åsane terminal gå direkte til Bystasjonen. Det kan være aktuelt med ett eller to stopp underveis. Kjøretid for ekspressbuss som kjører direkte fra Åsane terminal til Bystasjonen vil være ca 15 minutter. Dette er basert på følgende forutsetninger:

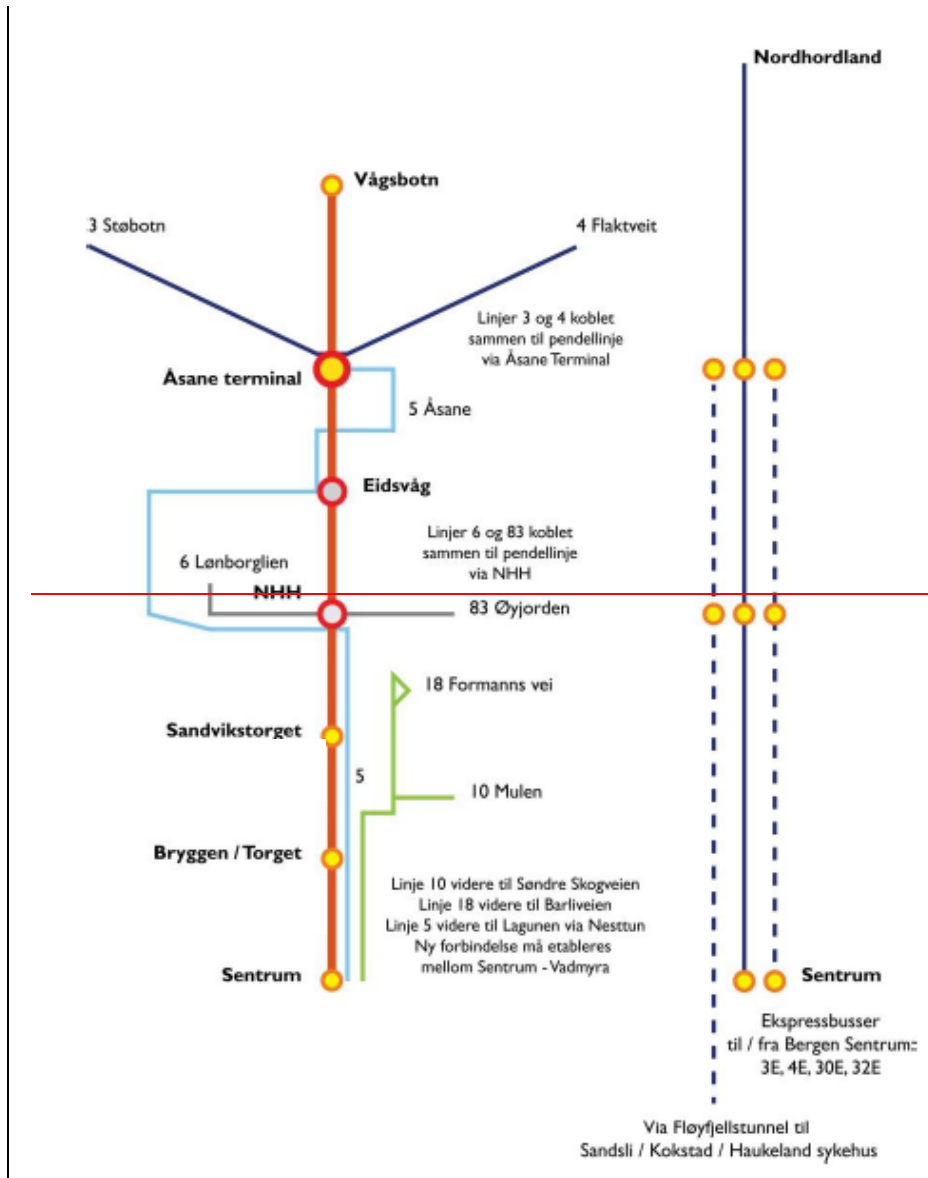
- Dette er kjøretid for ekspressbuss (fyller opp bussen på Åsane terminal), det vil si at den ikke stopper underveis (Eidsvåg, NHH eller Sandviken sykehus). Det er ikke tatt høyde for kortere kjøretider ved en evt forlenget Fløyfjellstunnel.
- At den nye bussterminalen i Åsane legger til rette for effektiv kontakt mot E 39.
- At fremkommelighetssituasjonen ikke blir vesentlig forandret (f eks i Nygårdstangenkrysset)
- Dersom bussene skal kjøre inn til sentrum (Christies gate) regnes det med ca 3 min (fremkommeligheten varierer) ekstra kjøretid via Lars Hilles gate (en slik løsning forutsetter at man er sikret fremkommelighet også ut av sentrum igjen)

Utfordringen for buss (i motsetning til bane) er variasjonen i kjøretid. Dersom en legger til grunn at ekspressbuss skal avlaste Bybanen kapasitetsmessig, vil bussenes forutsigbarhet spille inn. Dersom bussenes fremkommelighet blir mer uforutsigbar, kan konsekvensen bli at flere velger banen helt fra Åsane. Dette vil ha betydning for kapasitet for Sandviken og i det vidare arbeidet må vurderes et driftssystem for banen med flere linjer med ulike endepunkt, f eks ved NHH (se kap 6.3.4).

Dersom et delvis parallelt bussystem skal kunne fungere er det fortsatt behov for arbeid med fremkommelighet for buss for å sikre bedre forutsigbarhet i reisetid. Det må også gjøres vurderinger når det gjelder størrelsen på ekspressstilbudet kontra størrelsen på matebussstilbudet, da en stor del av de reisende fra Åsane må bringes til banen med buss, samt at frekvens er viktig for å få flere reisende til å velge kollektivt. Matebussystemet må også ha en god frekvens for at reisende skal velge å basere seg på kollektivtrafikk.

I det vidare planarbeidet vil et samlet driftssystem for bane og buss utvikles, og det vil bli vurdert hvordan ekspressbuss best kan supplere Bybanen mellom Åsane og sentrum.

Konseptet om samarbeid mellom Bybanen og ekspressbusser er vist i konsekvensutredning:

Figur 1. "Skjematisk diagram som viser hovedprinsipp for Bybanen mot Åsane. Kartet viser at Bybanen er ryggrad for kollektivtransport, men at andre busser skal betjene områdene i korridoren. Noen ekspressbusser er også aktuelle til Bergen sentrum og reisemålpunkt sør for Bergen sentrum." Kilde: Bybanen Bergen sentrum – Åsane. Konsekvensutredning, kapittel 6.3.4.

Oppsummering

Et viktig mål for Bybanen fra sentrum til Åsane er at den skal være en ryggrad for kollektivtrafikken i korridoren, på samme måte som sørover mot Flesland. Bybanen vil føre til endringer i dagens busstilbud, men bussene skal fremdeles være en viktig del av et sammenhengende kollektivtransportsystem.

Ekspressbusser gir en rask og direkte forbindelse mellom sentrum og kollektivterminalene, og kan være et attraktivt transportalternativ for reisende direkte mellom sentrum og Åsane terminal. Ekspressbussene vil supplere Bybanens kapasitet i rushtiden.